

عنوان مقاله:

رویکردی پادتقارنی به ضمیراندازی در زبان فارسی

محل انتشار:

فصلنامه زبان پژوهی، دوره 9، شماره 25 (سال: 1396)

تعداد صفحات اصل مقاله: 24

نویسندگان:

احمد رضا شریفی پور شیرازی - دانشگاه شیراز

جلال رحیمیان - دانشگاه شیراز

خلاصه مقاله:

در این مقاله به تبیین دو مشخصه بارز زبان‌های ضمیرانداز یعنی فقدان فاعل واژگانی و جابه‌جایی آزادانه‌فاعل و فعل در زبان فارسی بر اساس پادتقارن پویا می‌پردازیم. این دو ویژگی محصول جانبی نقطه تقارن هستند. ضمیر فاعلی پنهان ضمیری ضعیف و یک گروه حرف تعریف است که پس از ادغام با گروه فعلی و تشکیل نقطه‌تقارن در صورت آوایی حذف می‌گردد. این امر توجیه‌گر ضمیراندازی است. جایگاه اصلی فاعل در ساخت‌های متعدی و غیرکنایی در مشخصگر فعل سبک و در ساخت‌های غیرمفعولی مشخصگر فعل واژگانی است. در تمامی این جایگاه‌ها شاهد نقطه تقارنی خواهیم بود که می‌تواند به دو صورت شکسته شود؛ یا با جابه‌جایی فعل و یا با جابه‌جایی فاعل. همین امر، جابه‌جایی آزادانه فاعل و فعل را توجیه می‌کند. در فاعل پیش‌فعلی حرف تعریف در جایگاه مشخصگر گروه زمان و در صورت تکیه‌بر بودن در جایگاه مشخصگر گروه کانون می‌نشیند. در فاعل پس‌فعلی در ساختارهای غیرمفعولی، فعل از درون فعل واژگانی تیره به صورت افزوده با فعل سبک ادغام می‌شود و در ساختارهای غیرکنایی و متعدی فعل از درون گروه فعل واژگانی به درون هسته زمان حرکت می‌کند.

کلمات کلیدی:

ضمیراندازی، جابه‌جایی آزادانه فاعل و فعل، ضمیر فاعلی پنهان، فاعل پیش‌فعلی، فاعل پس‌فعلی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/871323>

